

Jiří Sekereš – Kateřina Pokorná

Konzervace sbírkových předmětů na konzervátorském pracovišti v roce 2014

Konzervace předmětů pro výstavu v hrobce – jaro 2014

Kříž s Kristem závěsný menší, dřevěný (inv. č. O 27)

Popis: Rozměry – delší břevno – 178,5 × 10,5 × 3,5 cm; kratší břevno – 97 × 10,5 × 3,5 cm; výška Kristova těla 110 cm. Předmět pochází z poloviny 19. století. Kříž i plastika Krista jsou dřevěné. Kristus má široce rozevřené paže. Korpus je opatřen křídovým podkladem a kolorován, na těle jsou červenou barvou vyznačena místa ran – pod trnovou korunou, na rukou a na kolenou. Bederní rouška je bílá, se zlatými linkami u okraje. Nahoře na svislém břevně je umístěna dřevěná tabulka v podobě krátkého vlajčího praporku s nápisem INRI.

Stav před konzervací: Celý kříž i plastika jsou velmi špinavé od prachu a malířských hlinek, na kříži jsou některá místa vybledlá, na těle Krista jsou povrchové oděrky.

Konzervační zásah: Předčištění nasucho štětci a namokro roztokem Syntaponu v destilované vodě (tampony). Postupně čištěno mýdlovou emulzí, destilovanou vodou a lihem. Bylo obtížné se dostat do úzkých šterbin mezi tělem Krista a křížem. Vybledlé části kříže byly dobarveny mořidlem, oděrky na těle Krista byly retušovány olejovými barvami. Závěrečná konzervace voskem.

Kříž s Kristem závěsný větší, dřevěný (inv. č. O 28)

Popis: Rozměry – delší břevno – 240 × 15,5 × 4 cm; kratší břevno – 127 × 15,5 × 4 cm; výška Kristova těla 145 cm. Předmět pochází z konce 18. století. Svalnatý korpus, poloha Kristových paží na kříži ve tvaru písmene V, bederní rouška odhaluje levý bok, velká rána pod pravým žebrem. Kříž i plastika Krista jsou dřevěné, polychromované.

Stav před konzervací: Celý kříž i plastika jsou velmi špinavé od prachu a pocákané barvou, která je plastická. Polychromie samotná je krakelovaná a místy odloupaná.

Konzervační zásah: Čistilo se nejprve nasucho štětci a kartáčky, poté destilovanou vodou se Syntaponem. Teprve při tomto čištění bylo zjištěno, že barva je částečně pod nátěrem napodobujícím léta ve dřevě. Pokusy o odstranění barvy různými ředidly (líh, benzín, toluen, terpentýn a Leupirex na praní štětců) nebyly úspěšné, bylo tedy nutno odstranit cákance mechanicky. Vrstvu barvy, která byla na povrchu, se podařilo zčásti odškrábat, ale větší množství barvy je pod nátěrem a prorůstá k povrchu.

Tělo Krista bylo možné čistit jen velmi opatrně, popraskaný štuk byl místy odloupaný a špína se zatírala do prasklin. Nejlepší výsledek mělo čištění řídkou klišovou vodou. Někde byly velké praskliny a díry, které bylo nutno vyplnit tmelem z plavené křídý, dřevěných pilin a lepidla Herkules. Odlupující se křídový podklad byl postupně fixován klišovou vodou. Tam, kde podklad chyběl, byl doplněn směsí plavené křídý s klišovou vodou v několika tenkých vrstvách podle potřeby. Doplněný křídový podklad byl opět napouštěn řídkou klišovou vodou. Po vyschnutí byla poškozená místa retušována olejovými barvami a celá plastika byla převoskována za účelem zmatnění lesku, který na povrchu klišová voda zanechává.

Víko rakve Raimunda Dietrichsteina (inv. č. 24)

Popis: Datováno 1682. Tři oddělená prkna z lehkého dřeva, tvořící víko dětské rakve. Víko jako celek nese kresbu bílého ozdobného kříže s černou konturou. V místě křížení ramen vycházejí z kříže diagonálně plamínkové paprsky. V takto vzniklém rozšíření jsou uvnitř bílé plochy černě vepsána písmena „IHS“; nad nimi drobný černý křížek, pod nimi malé černé srdíčko.

Stav před konzervací: Jedna z krajních desek je rozlámána na tři kusy, některé zlomky jsou prohnuté a dokonce i vyhnuté do strany. Desky byly již dříve čištěny, nyní je však nutno dřevo i malbu na něm konzervovat.

Konzervační zásah: Nátěr Solakrylem BTX, lepení lepidlem Herkules. Při nátěru Solakrylem došlo k mírnému rozmytí černých kontur, navíc znatelně zeslábla intenzita bílých ploch (snad změnou lomu světla na konzervovaném povrchu). Černá kontura i bílé plochy byly proto oživeny temperovými barvami a na povrchu opět fixovány Solakrylem.

Desky víka rakve Raimunda Dietrichsteina po konzervaci (foto Jiří Sekereš)

Deska z víka rakve Maxmiliána II. Dietrichsteina (inv. č. Mo 54/1)

Popis: Datováno 1655. Rozměr – 105 × 102 cm. Středová deska víka z tvrdého dřeva. Celou délkou prochází kresba kříže, v místě křížení ramen je vepsáno bohoslovné znamení IHS v kruhu vavřínového věnce, pod ním umístěno srdce s monogramem P. Marie. Svislý trám je zakončen lebkou s hnáty u paty kříže, v horním ramenu je kresba tváře mladého muže. Kříž je po stranách lemován kresbou květin, provedenou černou linkou (uhel?).

Stav před konzervací: Deska je rozlomená na dva kusy přibližně v polovině své délky. Je velmi špinavá, místy hodně ztmavlá, se skvrnami plísňě. Kresba je již místy velmi slabě vidět nebo je i rozmazaná.

Konzervační zásah: Z rubové strany byla deska čištěna 10% roztokem Lautercidu, lícová strana (kresba) byla při aplikaci přípravku opatrně tupována tamponky. Po vyschnutí byly černé linky opatrně fixovány roztokem Solakrylu ve dvou vrstvách, aby při dalším čištění nedošlo k úplnému smytí již tak dosti poškozené kresby. Následovalo opět čištění 10% roztokem Lautercidu vatovými tyčinkami a tampony. Ztmavlé části desky byly čištěny mýdlem a destilovanou vodou pomocí vatových tamponů. Z rubové strany byla deska konzervována Solakrylem kvůli zpevnění dřeva. Lícová strana byla navoskována bílým voskem (komerční přípravek) v očekávání, že dřevo tolik neztmavne jako po použití Solakrylu a kresba bude lépe vidět. Některé větší prohlubně a okrajové praskliny byly

zatemleny pro větší zpevnění celku desky. Tmelená místa byla retušována temperovými barvami a dle potřeby fixována Paraloidem B72 a voskem.

Svícný dřevěné malované (inv. č. Mo 22/1 a další totožný bez čísla)

Popis: Dva dřevěné svícny s kovovými doplňky, z 19. století. Výška 130,5 cm (bez bodce). Půdorys trojčipé hvězdy, podstavec je v rozích zakončen volutami. Základní černý nátěr nese bílou kresbu (funerální tematika). Svícen je nahoře zakončen třírohou miskou na odkapávání vosku, která má ozdobně zvlněný okraj. Uprostřed misky je ponechán otvor pro svícnový bodec, který tvoří dřevěný váleček a samotný železný bodec, jenž je na válečku připevněný.

Stav před konzervací: Svícny jsou velmi špinavé a pokapané voskem, železné misky jsou zrezivělé. Oba svícny jsou prožrané červotočem. Dřevěné součásti jsou místy rozklížené, menší kousky dřeva chybí (odštípnuté či udrolené), v některých místech jsou větší či menší praskliny, které se rozvírají. Malba je místy odřená. Jeden ze svícnu má odlomené dvě voluty (přiloženy). Pouze jeden ze svícnu je kompletní, u druhého chybí těleso bodce.

Konzervační zásah: Svícny byly očištěny houbičkou s roztokem Syntaponu. Vosk byl oškrábán dřevěnou špachtlí a jeho zbytky umyty benzínem. Proti červotočům a plísním byly svícny natřeny roztokem Lignofixu v destilované vodě. Po vysušení byly lepeny rozklížené části a tmeleny díry, nerovnosti a praskliny. Odlomené voluty byly fixovány svorkami a přilepeny lepidlem Herkules. K tmelení bylo použito připravené směsi jemných dřevěných pilin s Herkulesem a také komerčního tmelu na dřevo. V některých případech muselo být dřevo v okolí poškozeného místa nejprve zpevněno impregnační Solakrylem, teprve pak bylo možné tmelit. Všechna tmelená místa byla na závěr opracována jemným brusným papírem, aby nepůsobila rušivě. Následovaly barevné retuše nejprve temperovými, pak olejovými barvami. Retuše byly převoskovány tmavým voskem. Železné součásti (bodce, miska) byly v pískovací komoře zbaveny rzi a následně opatřeny nátěrem základovou barvou Imestol Anticor Plus a krycí barvou Imestol Grafit.

Svícný dřevěné hnědé soustružené (inv. č. Mo 22/7 a Mo 22/8)

Popis: Dva dřevěné svícny z 19. století. Výška 128,5 cm (bez bodce). Tmavě hnědé svícny skládané z tlustých dřevěných prken spojených k sobě a soustružených do výsledného tvaru (spoje desek procházejí středovou osou, celkem se jedná o čtyři vertikálně spojené desky). Trojčetná symetrie, válcovitý korpus s proměnlivým průměrem, tři zaoblené nohy ze svislých desek. Hnědý povrch je jednolitý, bez zdobení. Železný bodce je zasazen přímo do dřeva, vosk odkapává přímo na miskovitý vrchol svícnu.

Stav před konzervací: Svícen inv. č. Mo 22/8 postrádá dvě polokulovité části cibule (tzn. okrajové desky). Obě poloviny svícnu jsou špatně sesazeny dohromady, takže nelícuji. Svícen Mo 22/7 je hodně rozklížený, některé spoje nedrží a rozjíždějí se. Oba svícny jsou velmi špinavé, pokapané voskem, částečně prožrané červotočem.

Konzervační zásah: Svícny byly nejdříve očištěny vlhkou houbičkou namočenou v roztoku Syntaponu v destilované vodě. Následoval nátěr desinfekčním prostředkem Fungisan. Vosk byl ze svícnu oškrábán dřevěnou špachtlí, jeho zbytky byly dále dočištěny benzínem. Proti červotoči byly svícny natřeny roztokem Lignofixu v destilované vodě.

Chybějící dřevěné části svícnu Mo 22/8 musely být vyrobeny truhlářem, který také rozložil a nově slícovoval rozklížené desky obou svícnu. Poté již opět v konzervátorské dílně probíhalo tmelení nerovností, prasklin a děr po hřebících a šroubech. Tmel byl připraven z dřevěných pilin, plavené křídly a lepidla Herkules. Po vyzrání tmelu následovalo zarovnání brusným papírem a další tmelení až do úplného vyrovnání povrchu. Doplnované dřevěné části byly tónovány mořidlem a posléze sjednoceny tmavohnědým nátěrem celku. Závěrečná konzervace spočívala v nanesení vosku. Železný bodce byl brusným papírem zbaven rzi, poté konzervován taninem a Paraloidem B 72.

Postříbřené svícny (inv. č. Mo 19/4 a Mo 19/5) – stav před konzervací a po konzervačním zásahu (foto Jiří Sekereš)

Svícny kovové postříbřené

Popis: Celkem devět kusů čtyř typů:

Typ A – Výška 69 cm. Tři kusy – svícny inv. č. Mo 19/4, Mo 19/5 a prac. č. 3. Kompaktní celek. Trojúhelníkový podstavec na knoflíkových nožičkách, volutové ozdoby nesoucí cibulovité tělo, z něhož vychází dřík předělený několika prstenci, který se pod vrcholem rozšiřuje v miskou na vosk. Pod miskou je rovný, kanelovaný úsek, v tomto případě delší.

Typ B – Výška 53 cm. Dva kusy – svícny prac. č. 4 a 5. Kompaktní celek. Trojúhelníkový podstavec na knoflíkových nožičkách, volutové ozdoby nesoucí cibulovité tělo, z něhož vychází dřík předělený několika prstenci, který se pod vrcholem rozšiřuje v miskou na vosk. Pod miskou je rovný, kanelovaný úsek, v tomto případě kratší.

Typ C – Výška 53 cm. Dva kusy – svícny prac. č. 6 a 7. Kompaktní celek. Spodní část tvoří široký kanelovaný válec na drobných ohýbaných nožičkách; z něj vychází několikrát předělený dřík, který se pod vrcholem rozšiřuje v miskou na vosk. Pod miskou je rovný, kanelovaný úsek, v tomto případě delší a uprostřed předělený prstencem.

Typ D – Výška 84 cm. Dva kusy – svícny inv. č. Mo 19/7 a Mo 19/8. Celek je složený z jednotlivých dílů vertikálně na sebe nasazených, které drží pohromadě středová hřídel ze železa s dřevěnými výztuhami, jež jsou ukryty uvnitř skořepin svícnu a na hřídeli drží díky železným matkám na obou jeho koncích. Spodní část svícnu tvoří trojboká celistvá základna zdobená plastickými ornamenty a rozvilinami, která stojí na třech vejčitých nožkách. Na ni navazuje útlé válcovité tělo, několikrát předělené rozebíratelnými baňkami a prstenci, z nichž některé jsou zdobeny přinýtovaným dekorem – andělské hlavičky, lístky rostlin apod. Bodec na svíci je mosazný a sám mechanicky přidržuje zdobenou miskou na vosk. Ta je u inv. č. Mo 19/8 zdobena vysokou ohrádkou s motivem srdcí, u Mo 19/7 je ohrádka nízká, jednodušší.

Ke svícům byly volně přiloženy také čtyři větší zdobné misky na vosk, které pasují jako rozšíření na kterýkoli ze svícnu skupin A, B a C.

Stav před konzervací: Svícny jsou špinavé, pokapané voskem a velmi silně zoxidované. Pod vrstvou povrchových oxidů je stříbření často poškozené. Na okrajových částech je

Konzervace
rozebíratelného
postříbřeného svícnu
(inv. č. Mo 19/8)
(foto Kateřina Pokorná)

stříbro ohlazené až na podkladový kov, u některých zvláště zoxidovaných svícnu dochází i k loupání šupinek z neexponovaných ploch. Místa, která jsou ošoupána až na podklad, jsou také často mechanicky zdeformována – ozdobná zakončení volut jsou prakticky ve všech případech ohnutá nebo zamáčknutá, v extrémním případě chybí zcela. Jednomu ze svícnu ze skupiny B chybí nožička. Na spodní části trojúhelníkových podstavců svícnu skupin A, B a C proniká na povrch železná rez. Svícen inv. č. Mo 19/7 je na povrchu ušpiněn malbou či kousky malty.

Konzervační zásah: Svícny byly nejdříve zbaveny prachu, odmaštěny toluenem, vosk byl odškrábán dřevěnou špachtlí a jeho zbytky umyty benzínem. Protože oxidační vrstva byla příliš silná, byly svícny nejprve čištěny Rochellovou solí (delší působení pomocí vatových obkladů), potom leštěny Sitolem a ponechány bez další konzervace, protože povrch bylo možno prohlásit za uspokojivý a stabilní. Spodek základny byl vždy lehce obroušen od rzi a konzervován nátěrem taninu. Toto platí pro svícny skupin A, B a C, z nichž byly k datu sepsání zprávy dokončeny čtyři kusy ze sedmi.

Svícny skupiny D byly na konzervaci náročnější. Bohatě zdobený, členitý povrch a spoje nasedajících součástí měly za následek problematické odstraňování jak nečistot, tak zbytků samotného čisticího prostředku. Dobře se osvědčil zubní kartáček promývaný destilovanou vodou, ani tak však nebylo čištění dokonalé. Oschlý povrch bylo třeba ještě dočistit kartáčováním nasucho a leštěním vatou Auron. Při čištění bylo odhaleno různorodé poškození stříbrného povrchu, který je odřený a podkorodovaný. Vnitřní strana svícnu nebyla záměrně čištěna, ale v místech, kam se dostal dovnitř Sitol a předtím Rochellova sůl, bylo třeba vnitřní povrch umýt. Snaha o následnou pasivaci benzotriazolem byla problematická. Po nátěru benzotriazolem se převážně na celé ploše objevila zelená oxidační měděnka. Po dalších nátěrech benzotriazolem se sice částečně podařilo oxidační povlak setřít, ne však úplně a na všech místech. Výsledkem četného natírání benzotriazolem byl šedozelelý povrch, který se dá považovat za stabilní.

Konzervace misky na vosk vyžadovala jiný přístup. Poškozené postříbření bylo někým v pozdější době nahrazeno zelenou barvou, která již je také odřená. Nyní byla miska opískována v pískovací kabině a natřena základovou barvou Imestol Anticor Plus. Po vyžrání barvy byla miska nastříkána stříbrným sprejem na kov. Protože výsledek neodpovídal svým leskem barvě svícnu, byla miska patinována černou barvou. Před sestavením zkonzervovaného svícnu dohromady bylo potřeba ještě slepit některé polámané kousky zdobení. Lepení bylo provedeno epoxidem na kov. Závěrečná konzervace všech dílů byla provedena Paraloidem B 72.

U svícnu inv. č. Mo 19/7 bylo nutno před čištěním oškrábat kousky malty a malby, zejména ve spodní části. Některé díly byly přirezavělé ke středové tyčce, takže bylo potřeba uvolnit rezavé krusty brzdovou kapalinou. Také jisticí matky nahoře a dole byly přirezavělé. Zbytek zásahu probíhal jako u předchozího svícnu.

Křeslo ze zpovědnice (inv. č. Mo 18)

Popis: Rozměry – výška 152 cm, šířka 68 cm. Předmět datován do 18.–19. století. Celodřevěné křeslo se širokým rovným sedátkem a vysokým plným opěradlem zdobeným jednoduchým vlysem. Područky jsou masivní, prohnuté vyřezávané s náznakem voluty, spojené s přední nohou vpředu i opěradlem vzadu. Nohy jsou na každé straně spojeny trnoží. Dřevo je pravděpodobně dubové, tmavě zbarvené. Na zadní části křesla jsou šrouby připevněna čtyři železná kování s háčky. Háček je také na zadní straně pravé přední nohy.

Stav před konzervací: Křeslo je mírně zašpiněné, ale nepoškozené. Dřevo na vodorovných plochách je vybledlé, v horní části opěradla je patrná činnost červotoče, dřevo je však ještě v dobrém stavu. Háčky a kování jsou na povrchu rezavé.

Konzervační zásah: Křeslo bylo umyto destilovanou vodou s přídavkem detergentu. Následoval nátěr přípravkem Lignofix k inhibici činnosti dřevokazného hmyzu. Po vyschnutí bylo vybledlé dřevo dotónováno lihovým mořidlem tak, aby barva odpovídala zachovalější částem křesla. Poté byl celek natřen řídkým voskem Revax v benzínu

a rozleštěn. Kování s háčky byla natřena základní barvou Imestol Anticor Plus a krycí barvou Imestol Grafit a připevněna zpět na křeslo.

Zástěna ze zповědnice (inv. č. Mo 21)

Popis: Rozměry – výška 156 cm, šířka 59 cm. Předmět datován do 19. století. Celodřevěná zповědní zástěna s klekátkem na jedné straně a opěrkou lokte na straně druhé. Průhled zajišťuje okno v úrovni tváře sedícího, které je přehrazeno vcelku jemným, kosým dřevěným mřížováním. Ze strany zповědníka jsou v zástěně přišroubovány dva kroužky – jeden nad úrovní loketní opěrky (směrem do strany) a druhý cca 30 cm nad zemí (směrem ke zповědníkovi). Pravděpodobně sloužily k propojení nábytkové sestavy, viz háčky na zadní straně zповědníkového křesla.

Stav před konzervací: Dřevo u paty klekátka je značně poškozené, rozpadá se. Jedna z bočnic klekátko v důsledku toho upadla (je přiložena). Povrch je nestejně poškozený, vybledlý a poškrábaný.

Konzervační zásah: Zborcené části dřeva klekátko byly v truhlářské dílně odstraněny a doplněny tak, aby byla základna stabilní. Zevnitř klekátko byly přišroubovány rohové hranoly, které zajišťují konstrukční pevnost. Odpadlá deska byla připevněna. Při doplňování nového dřeva bylo rozhodnuto, že se celý povrch zповědní zástěny mírně zbrousí, aby bylo možné dosáhnout barevné jednoty celku. Zásah v konzervačních dílnách pak spočíval v nátěru Lignofixem proti škůdcům a v jednotném namoření povrchu dřeva. Při moření se podařilo dosáhnout barvy, která dobře odpovídá jak původnímu tónu, tak i zbarvení zповědního křesla. Konečnou úpravu představoval opět voskový nátěr a rozleštění.

Konzervace některých dalších sbírkových předmětů

Sádrové tablo Reálného gymnasia v Hodoníně z roku 1949

Popis: Plasticky vyvedené tablo ze sádry. Autorem tabla je akademický sochař a malíř Martin Polák. Byly zhotoveny dva odlitky, jeden visí na chodbě hodonínského gymnázia.

Jednotlivé hlavy žáků a vyučujících jsou vymodelovány reliéfně. Sádra je na povrchu kolorována do žlutookrové barvy. Rozměry: 90 × 71 × 2–2,8 cm. Z rubové strany je tablo v místech vyššího reliéfu vybrané, aby deska nebyla příliš těžká.

Stav před konzervací: Tablo je zaprášené, místy má otlučené kraje a drobné oděrky, na třech místech je reliéf poškozen více. Celá deska je prasklá – velká prasklina se táhne úhlopříčně, od ní se rozbíhají další praskliny. Menší praskliny jsou v místech poškození.

Konzervační zásah: Čištění nasucho štětcem s pomocí vysavače – odpadly některé kousky, které již byly prasklé. Ty byly přilepeny Herkulesem. Čištění destilovanou vodou a vatovými tampony. Místa, která bude později nutno doplnit novou sádrovou, byla čištěna mýdlovou vodou, aby byla odstraněna špína a mastnota. Následovalo vyplňování prohlubní v poškozených místech speciální modelářskou sádrovou. Tato místa byla nejdříve namočena, aby nedocházelo k praskání a odlupování doplněné sádry. U jednoho z portrétů bylo třeba domodelovat část uraženého reliéfu (límeček oděvu). Další větší kus s okrajem chyběl v místě zobrazení hodonínských věží, i ten byl doplněn. Protože speciální modelářská sádra se špatně opracovává, je příliš tvrdá, bylo nutné použít normální modelářskou sádrovou. I při jejím použití však docházelo při opracování k poškození a většímu úbytku původní sádry, již značně zvětralé. Retušování doplněných prvků tak bylo velmi pracné a postupovalo dosti pomalu. Při práci bylo užito pouze jemného smírkového papíru a žiletky.

Při nezbytné manipulaci s tablem praskla znovu deska v již dosádrované spáře, vedoucí diagonálně přes celé tablo, v místě reliéfního nápisu R. G. GYMNASIUM HODONÍN. Vyvstala otázka, jak zajistit tablo při další manipulaci s ním: z rubové strany byla prasklina kónicky vyříznuta a do ní byla štětcem vpravována voda s malým přírůstkem Herkulesu. Poté bylo celé okolí praskliny namočeno a do praskliny byla vpravována nová sádra. Pak

Zrestaurované sádrové tablo Reálného gymnasia v Hodoníně (1949), autor ak. sochař a malíř Martin Polák (foto Kateřina Pokorná)

byla prasklina překryta sádrovými obvazy a na ně byla nanášena ještě další vrstva sádry, aby se zadní strana zpevnila a nedocházelo k praskání a posunu jednotlivých částí kolem praskliny. Po vysušení následovalo retušování doplněných prasklin z lícové strany.

Dne 12. 8. 2014 navštívil konzervátorské dílny pan Ing. Jan Stöhr, CSc., který toto tablo muzeu věnoval, a poskytl k němu zajímavé informace. Sám je jedním ze studentů zde zpodobněných. Tablo vzniklo na popud profesora Martina Poláka, který učil na hodonínském reálném gymnáziu výtvarnou výchovu. Akademický sochař a malíř Martin Polák (1891–1964) byl žákem J. V. Myslbeka a J. Štursy, podílel se například na realizaci sochy sv. Václava v Praze. Jako pedagog působil na hodonínském reálce v první polovině dvacátých let 20. století. Původní gymnaziální třída, z níž je část studentů na tablu zachycená, čítala 30 žáků, avšak v roce 1945 se podle nového školského zákona rozdělila na třídu matematickou a latinskou. Proto bylo v době maturity v roce 1949 ve třídě pouze třináct žáků. Vztah mezi profesory a studenty byl velmi dobrý a to byl důvod, proč profesor Polák sám nabídl žákům, že jim udělá tablo. Na něm jsou kromě ředitele školy zpodobněni dva třídní profesori, kteří se v této třídě vystřídali, Gustav Sklenář a po něm František Janovský.

Plastika z dietrichsteinských sbírek

Popis: Drobná keramika z afrického kontinentu (?), znázorňující postavu s široce otevřenými ústy. Figurka je 32 cm vysoká, dutá a její obvod má v nejšířším místě 38 cm. Barva je v různých odstínech hnědé, matná, na zádech plastiky jsou černé fleky (vlivem výpalu?). Protože má figurka ulomené nohy, je možné popsat strukturu střepe – na povrchu střepe pod hnědou barvou je 1–2 mm silná okrová vrstva, vnitřek střepe je šedý, směrem do vnitřní dutiny figurky se nachází černá sklovitá vrstvička, na povrchu matná.

Stav před konzervací: Obě nohy figurky jsou v místě kotníků ulomené, jedna chybí.

Konzervační zásah: Čištění plastiky vatovým tamponem navlhčeným v destilované vodě, lepení nohy lepidlem Herkules. Místo slepení retušováno plavenou křídou s lepidlem Herkules, barveno temperovou barvou.

Zrestaurovaná keramická figurka z dietrichsteinských sbírek (foto Kateřina Pokorná)

Železné kleště – forma na obřadní oplatky (hostie)

Popis: Železné kleště s funkcí formy na odlévání oplatků, pravděpodobně větších obřadních hostií. Celková délka 65 cm, velikost plotny formy cca 13,5 × 14,5 cm. Dlouhá ramena kleští jsou mírně prohnutá, na konci jednoho z nich je cca 1 cm velké oko pro zavěšení (konec druhého ramene je špičatý, což může být původní tvar, nebo také odkorodovaná část).

Stav před konzervací: V nálezovém stavu byly kleště zavřené (a korozi zaseknuté). Jádro předmětu bylo dobře zachovalé, povrch byl ovšem silně zkorodovaný,

Postup konzervačních prací u formy na výrobu hostií (foto Jiří Sekereš)

nerovnoměrně se lámal a odlupoval v šupinách a plátech. Není jisté, zda měl předmět nějakou původní povrchovou úpravu, odlupování rzi ve výrazných vrstvách by tomu snad napovídalo. V zachovalém oku na konci jednoho ramene byl zjištěn příkorodovaný zbytek drobného železného předmětu, snad háčku.

Konzervační zásah: Po mechanickém očištění v pískovací komoře se podařilo kleště opatrně rozevřít. Odhalily se tak částečně zachovalé pečící plotny s nápisy a jednoduchým zdobením na obou vnitřních stranách. Kleště byly po dobu čtyř měsíců desalinovány v destilované vodě. Po vysušení následoval několikanásobný nátěr taninem, opětovné vysušení a konzervace Paraloidem B72 a voskem Revax. Drobný úlomek z oka ramene byl konzervován totožně a je k formě přiložen..

Soubor římských mincí

Popis: Mince ze slitin mědi, celkem 25 kusů.

Stav před konzervací: Většina mincí nese stopy amatérského čištění, pravděpodobně kyselinou citrónovou nebo octovou a mechanickými prostředky (některé mince jsou vyleštěny až do kovového lesku s vyhlazeným reliéfem). Na většině mincí je patrná aktivní koroze azurové barvy.

Konzervační zásah: Mince byly nejprve odmočeny v destilované vodě. Několik kusů zde začalo okamžitě aktivně reagovat – uvolňovala se bílá a modrozelená sloučenina, vytvářející ve vodě a na povrchu mincí sraženinu.

Všechny mince byly postupně čištěny Rochellovou solí a následně ponechány desalinovat v destilované vodě. Desalinace trvala u jednotlivých kusů různě dlouho (týdny až měsíce).

Po desalinaci byly mince vysušeny v sušárně, pasivovány 3% roztokem benzotriazolu v ethanolu a konzervovány řídkým roztokem Paraloidu B72 v toluenu.